

**การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา***
BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR PROMOTING PERSONNEL
PERFORMANCE OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

ตากเพชร เลขาวิจิตร, บุญทัน ดอกไธสง, เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง
Takphet Lekavijit, Boonton Dockthaisong, Kietsisak Suklueang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: lekavijittakphet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 283 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักวิชาการและผู้มีส่วนได้เสีย 18 รูปหรือคน เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และหลักพระ 4 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถร่วมกันทำนายความผันแปรได้ร้อยละ 61.3 หลักพระ 4 ทำนายได้ร้อยละ 78.4 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานในเชิงรุก มีการตั้งเป้าหมาย

ของงานไว้อย่างชัดเจน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใสตรวจสอบได้เสมอ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับระบบงานอยู่เสมอ มีความเข้าใจในนโยบายและโครงสร้างองค์กร ด้านการบริการเป็นเลิศ ให้บริการด้วยความเต็มใจ ให้บริการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และด้านการทำงานเป็นทีม มีการประสานและส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีภายในกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกัน

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; สมรรถนะการปฏิบัติงาน; องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the personnel performance of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization. 2. To study the factors affecting the personnel performance of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization. 3. To propose the Buddhadhamma application for promoting personnel performance of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization. Methodology was the mixed methods. The Quantitative research, the samples were 283 personnel of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization. Data were collected by 5-level rating questionnaire and analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation, and multiple regression analysis. The Qualitative research, data were collected from key informants who were experts from of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization, academicians and stakeholders. Data were collected through in-depth interviews with 18 key informants by using a structured interview script and focus group discussions with 9 participants. Data were analyzed by content descriptive interpretation.

Findings were as follows: 1. Performance of the personnel of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization, by overall, was at a high level. 2. The factor of principle of human resource development and Bala 4 affected the performance of personnel of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization in all aspects significantly at the 0.01 level and human resource development could jointly predict the variance by

61.3 percent but for Bala 4 at 78.4 percent. 3. Buddhadhamma application for promoting personnel performance of Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization was found that in terms of achievement orientation, personnel were capable of proactive work, had clearly set work goals, adhered to correctness and ethics, work with an emphasis on transparency and always being auditable, strictly follow the rules and regulations, understood the organization and work system, always study and seek knowledge about the work system, had an understanding of the organization's policies and structure, provided excellent service, provided service with willingness, provided service quickly and accurately, and worked as a team, coordinated and promoted good relationships within the group, and planned together.

Keywords: Application; Buddhist Principles; Performance; Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นการปกครองท้องถิ่นในระดับจังหวัด ที่มีภารกิจในการกระจายผลประโยชน์สาธารณะสู่ประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เริ่มขึ้นจากการจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ.2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีความตอนหนึ่งว่า โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่าเป็นการสมควรที่จะจัดวางระเบียบการปกครองท้องถิ่น ให้เหมาะสมแก่ความต้องการแห่งสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและคำยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476, 2477)

ในปี พ.ศ. 2540 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยยกเลิกกฎหมายเดิมและคำสั่งคณะปฏิวัติที่เกี่ยวข้อง สภา อบจ. ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง และนายก อบจ. มาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกในสภา นายก อบจ. มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารงาน โดยมีรองนายกที่ช่วยปฏิบัติงานตามคำสั่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยออก พ.ร.บ. อบจ. (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 เปลี่ยนรูปแบบการได้มาของนายก อบจ. จากการเลือกตั้งในสภาเป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน กำหนดอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างสภาแก่นายก อบจ.

ให้ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อให้สามารถบริหารตามนโยบายและตอบสนองประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ชวงค์ ฉายะบุตร, 2566)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาดำเนินการบริหารงานตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมีอำนาจในการสนับสนุนและประสานงานกับสภาตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งแบ่งสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540, 2540) จากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะที่เป็นองค์กรรัฐก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการนำสมรรถนะมาเป็นกรอบในการปฏิบัติสำหรับบุคลากรไม่ต่างจากองค์กรเอกชน โดยเฉพาะปัญหาการขาดพันธมิตรผู้เกี่ยวข้องในการนำกรอบสมรรถนะมาใช้ในองค์การ (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2552)

ภารกิจหลักขององค์การบริหารส่วนจังหวัดคือการจัดการประโยชน์สาธารณะซึ่งประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารแต่ละพื้นที่ โดยมีความแตกต่างกันตามความรู้ ทักษะ ทริพยากร และบริบทท้องถิ่น หากผู้บริหารพัฒนาสมรรถนะตนเองอย่างต่อเนื่อง และประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมร่วมกับหลักวิชาการในการบริหารงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญ คือ การขาดการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรและการไม่บูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรมในกระบวนการบริหารจัดการ (สุรียา รักษาเมือง และพงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์, 2565) จึงส่งผลให้บุคลากรขาดสมรรถนะในการปฏิบัติในระดับสูง หากมีการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่องและนำเอาหลักพุทธธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักพละ 4 ที่ประกอบด้วย ปัญญาพละ กำลังปัญญา วิริยพละ กำลังความเพียร อนวัชชพละ กำลังสุจริต และสังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ (อง.จตุก. (ไทย) 21/153/212) โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะ ควบคู่ไปกับหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ การฝึกอบรม การศึกษา การพัฒนา (Nadler & Nadler, 1980) ก็จะช่วยส่งผลให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมรรถนะในระดับที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมุ่งเน้นการบูรณาการหลักพละ 4 กับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรมีสมรรถนะสูงขึ้นไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรม และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี อันจะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดบริหารงานสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก โดยเลือกเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรในสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 958 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน ทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามส่วนงาน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 18 รูปหรือคน ผู้วิจัยได้เลือกโดยเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 4 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูป ผู้แทนประชาชน จำนวน 4 คน การสนทนากลุ่มเฉพาะใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน เป็นคฤหัสถ์ 7 คน และพระสงฆ์ 2 รูป ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีประสบการณ์ตรงในด้านรัฐประศาสนศาสตร์และพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาใช้เป็นเครื่องมือหลัก โดยผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และได้ทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายจริง ผลการทดสอบพบว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.990

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งได้รับการตรวจสอบด้านเนื้อหาและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเช่นกัน เพื่อรับรองคุณภาพของข้อมูลและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 283 คน และสามารถรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนได้ครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนที่แจกทั้งหมด

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ใช้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมทั้งบันทึกเสียงและจดบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาถอดความ และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่เหมาะสมกับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยนำสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาใช้ประกอบกับการวิเคราะห์เชิงอนุมานผ่านเทคนิคการถดถอยพหุคูณ

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาและตีความสาระสำคัญจากข้อมูลสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการเป็นเลิศ และด้านการทำงานเป็นที่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรมและด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม

ที่	สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.59	0.78	มาก
2.	ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม	3.49	0.75	ปานกลาง
3.	ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน	3.48	0.71	ปานกลาง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม (ต่อ)

ที่	สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.	ด้านการบริการเป็นเลิศ	3.93	0.75	มาก
5.	ด้านการทำงานเป็นทีม	3.82	0.66	มาก
ภาพรวม		3.66	0.64	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .786 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .617 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) ที่ปรับแล้ว เท่ากับ .613 แสดงว่า สามารถร่วมกันทำนายความผันแปรได้ร้อยละ 61.3 หลักผล 4 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .887 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .787 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) ที่ปรับแล้วเท่ากับ .784 แสดงว่า สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 78.4

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานในเชิงรุก มีการตั้งเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจน ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ปฏิบัติงานโดยเน้นความโปร่งใสตรวจสอบได้เสมอ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับระบบงานอยู่เสมอ มีความเข้าใจในนโยบายและโครงสร้างองค์กร ด้านการบริการเป็นเลิศ ให้บริการด้วยความเต็มใจ ให้บริการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และด้านการทำงานเป็นทีม มีการประสานและส่งเสริมสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรในสามด้านหลัก ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา โดยมีการวางแผนการฝึกอบรมประจำปี ส่งเสริม

คุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาสมรรถนะตามสายงาน มีการวางแผนด้านการศึกษสำหรับบุคลากร ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสนับสนุนการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาผลงานเพื่อเลื่อนขั้นและสร้างภาวะผู้นำ ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ้ง บุษพาพันธ์ (2558) ที่เสนอรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ 3 ด้านตามแนวคิดของลีโอนาร์โด แนคเลอร์ โดยเน้นการฝึกอบรมและเสริมสร้างทัศนคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน หลักผล 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิริยผล (ความเพียร) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัญญาผล (กำลังปัญญา) และสังคผล (กำลังการสงเคราะห์) ส่วนอนวัชชผล (กำลังสุจริต) แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหลักผล 4 มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้ตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน และคณะ (2564) ที่พบว่า การประยุกต์หลักผล 4 ร่วมกับหลัก 7S ช่วยเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล โดยเฉพาะการส่งเสริมความรู้ ความเพียร ความซื่อสัตย์ และจิตอาสาในการบริการประชาชน และผลการศึกษายังพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริการเป็นเลิศ รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม ส่วนความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ในทางปฏิบัติบุคลากรสามารถตั้งเป้าหมายชัดเจน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีมารยาทในการให้บริการ และวางแผนร่วมกันในงานทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณธีวิชญ์ คมภิรตปัญญา (2559) ที่เสนอว่าสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์มี 5 ด้าน และสามารถพัฒนาได้ด้วยการปรับปรุงสภาพแวดล้อม โครงสร้างองค์กร ระเบียบ และการส่งเสริมคุณธรรมพร้อมทั้งประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและแรงจูงใจในงานบริการสาธารณะ

2. ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทุกด้าน โดยเรียงลำดับผลกระทบจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนา ด้านการฝึกอบรม และด้านการศึกษา ทั้งสามด้านสามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะของบุคลากรได้ถึงร้อยละ 61.3 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง ความสำเร็จนี้เกิดจากการส่งเสริมศักยภาพการถ่ายทอดความรู้ในองค์กร และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในสายงาน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา และคณะ (2562) ที่เสนอว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรมุ่งเน้นการเตรียมบุคลากรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสนับสนุนความก้าวหน้าในสายอาชีพเพื่อยกระดับขีดความสามารถโดยรวม และหลักผล 4 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับผลกระทบจากมากไปน้อย ได้แก่ สังคหผละ (กำลังการสงเคราะห์) ปัญญาผละ (กำลังปัญญา) อนวัชชผละ (กำลังสุจริต) และวิริยผละ (กำลังความเพียร) ทั้งนี้สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะการปฏิบัติงานได้ถึงร้อยละ 78.4 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่าหลักผละ 4 มีศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสนสุริยา รักเสมอ และคณะ (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการหลักผละ 4 มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรรวมให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผ่านการพัฒนาความรู้ ความเพียร จริยธรรม และจิตอาสาอย่างเป็นระบบ

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแนวทางสำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หลักผละ 4 ซึ่งประกอบด้วย ปัญญาผละ วิริยผละ อนวัชชผละ และสังคหผละ ส่งผลให้บุคลากรมีสมรรถนะตรงตามเป้าหมายในหลายมิติ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้วยความสามารถเชิงรุกและการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การยึดมั่นในความถูกต้องด้วยความโปร่งใส การใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับระบบงาน การบริการด้วยความเต็มใจ และความสามารถในการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมนึก ธีรปถโญ และคณะ (2565) ที่พบว่า การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา มีผลต่อสมรรถนะต้นแบบของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงร้อยละ 89.70 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภวัต นิตยโชติ (2560) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาด้านสมรรถนะของบุคลากรในจังหวัดสงขลา ที่แม้จะมีความพยายามในการให้บริการ แต่ยังคงขาดแรงจูงใจ ภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีมอย่างแท้จริง สะท้อนถึงความจำเป็นของการพัฒนาอย่างเป็นระบบและลึกซึ้ง โดยเฉพาะการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างคุณภาพการทำงานภายในองค์กร และผลการวิจัยยังพบว่า การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรจะเกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อดำเนินควบคู่กับการบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะเมื่อประยุกต์ใช้ร่วมกันจะเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม คือบุคลากรมีศักยภาพและสมรรถนะตรงตามที่ต้องการทั้งในด้านความสามารถและคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาฐิติวัชร วรพตฺตโน (2559) ที่เสนอว่า สมรรถนะเชิงพุทธช่วยเสริมความรับผิดชอบ ความรู้ควบคู่คุณธรรม ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของพระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (2559) ที่เสนอแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการเข้าใจโครงสร้าง (กาย) การมีระบบระเบียบ และตัวชี้วัด (ศีล) การรู้เท่าทันเทคโนโลยี (จิต) และการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (ปัญญา) ซึ่งล้วนส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนและองค์กรเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยและนำไปจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะจากนั้นได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังภาพต่อไปนี้

สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักพล่า 4 และสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มุ่งเน้นการ

ฝึกอบรมตามสมรรถนะสายงาน การส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการเปิดโอกาสให้บุคลากรพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมและภาวะผู้นำ ขณะที่การประยุกต์ใช้หลักพละ 4 เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ปัญญาพละ) ความเพียรและความอดทน (วิริยพละ) ความสุจริตตามกฎระเบียบ (อนวัชพละ) และการช่วยเหลือเกื้อกูล (สังคหพละ) ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้บุคลากรมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในจริยธรรม ความเข้าใจองค์กร การบริการที่เป็นเลิศ และการทำงานเป็นทีมอย่างมีเอกภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการศึกษา โดยมีระบบการบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กร
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักพละ 4 ด้านอนวัชพละ กำลังสุจริต ส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ให้บุคลากรเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรของตน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานและโครงการในระยะเวลาที่กำหนด
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ให้บุคลากรยึดมั่นในหลักจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านความเข้าใจในองค์กรและระบบงาน ให้บุคลากรเข้าใจความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรของตนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานภารกิจการทำงานตามแผนและโครงการมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในมิติเชิงนโยบายและการบริหารองค์กร เช่น การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์องค์กร

2. ควรวิจัยเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับหลักธรรมในศาสนาอื่นหรือแนวคิดด้านจริยธรรมสมัยใหม่
3. ควรศึกษาผลกระทบของการประยุกต์หลักพุทธธรรมต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร เช่น ความผาสุก ความเครียด หรือความพึงพอใจในงาน

เอกสารอ้างอิง

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2566). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2566, จาก <http://www.nont-pro.go.th/public/history/data/index/menu/22>
- ฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา และคณะ. (2562). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(4), 757-773.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2552). การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการนำเอากรอบสมรรถนะมาใช้ในองค์การภาครัฐและภาคเอกชนของไทย. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 49(1), 67-100.
- พระณธีร์วิษณุ คมภีรปัญญา. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน และคณะ. (2564). พุทธธรรมมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 146-159.
- พระมหาฐิติวัชร วรวฑฒโน. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะเชิงพุทธของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี. (2559). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476. (2477, 24 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 51. หน้า 83.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540. (2540, 31 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 114 ตอนที่ 62 ก. หน้า 12.

- พระสมนึก อธิปัตย์ และคณะ. (2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการพัฒนาสมรรถนะต้นแบบข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(3), 139-152.
- ภวัต นิตยโชติ. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพลัง 4 ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สายรุ้ง บุบผาพันธ์. (2558). *การพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุริยา รักษาเมือง และพงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์. (2565). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรีตามหลักพุทธธรรม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(5), 292-304.
- แสนสุริยา รักเสมอ และคณะ. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการสุขภาวะองค์กรของผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 9(2), 300-314.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2566). *อัตรากำลัง 3 ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีงบประมาณ 2564-2566*. สืบค้น 2 ตุลาคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/NsadZ>
- Nadler, L. & Nadler, Z. (1980). *Corporate Human Resource Development*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.